

МОНОПОЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ПРОБЛЕМАТИКА В УКРАЇНІ

Роденко Таїсія Андріївна

студентка юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

Самойлова Ілона Анатоліївна

спеціаліст вищої категорії, викладач юридичного відділення

Галицький коледж імені В'ячеслава Чорновола

м. Тернопіль, Україна

Актуальність теми зумовлена монополізованістю економіки в Україні, згідно Закону України «Про захист економічної конкуренції» [1] однією з умов перебудови дієвого ринку є захист економічної конкуренції. Головним способом боротьби із явищем монополізації, який був визнаний державою є приватизація.

Під приватизацією державного майна слід розуміти відчуження майна, яке перебуває у державній власності, на користь фізичних та юридичних осіб, які можуть бути покупцями відповідно до положень Закону України «Про приватизацію державного і комунального майна» [2], з метою підвищення соціально-економічної ефективності виробництва та залучення коштів на перебудову економіки України.

Чинники, які призвели до монополізації в Україні:

1. Природні умови та адміністративно-територіальна реформа.
2. Приватизація радянських монополій, які при зміні власника не поміняли методи та способи господарювання, утворення монополій на основі приватної власності.
3. Зовнішні перешкоди, які підтримуються монополістами в країні, обмеження ресурсів та велика фотдовмісткість
4. Політика протекціонізму в Україні, яка полягає в обмеженні міжнародної торгівлі, цим самим сприяє посиленню ставок одного національного виробника.

Мета даної теми полягає в аналізі та вивченні монополізованості господарської діяльності, як явища на ринку економіки України, а також вплив адміністративного ресурсу на конкурентоспроможність суб'єктів товарного ринку країни.

Об'єктом даного дослідження виступає механізм захисту економічної конкуренції, який нівелюється явищем монополізації товарного ринку країни.

Так, на початку розвитку українського ринку економіки, з метою забезпечення інтересів держави та населення від явища монополізації та для захисту економічної конкурентності Кабінет Міністрів України сприяв утворенню низки акціонерних товариств та холдингових компаній, серед яких Акціонерна судноплавна холдингова компанія "Сі Трайдент", Акціонерна холдингова компанія "Укрнафтопродукт", Відкрите акціонерне товариство "Лізингова компанія "Украгромашінвест", Державна акціонерна компанія "Ліки України", Державна акціонерна компанія "Україна туристична", Державна акціонерна компанія "Українське видавничо-поліграфічне об'єднання" Акціонерна холдингова компанія "Укрнафтопродукт", Відкрите акціонерне товариство "Лізингова компанія "Украгромашінвест", Державна акціонерна компанія "Ліки України", Державна акціонерна компанія "Україна туристична", Державна акціонерна компанія "Українське видавничо-поліграфічне об'єднання", Державна акціонерна компанія "Укрресурси" та інші, для забезпечення економічних інтересів у процесі приватизації та корпоратизації. [3]

Розглядаючи український ринок економіки сьогодні, враховуємо деякі історичні умови її формування, а саме виникнення монополій у певних сферах господарювання. Прикладом є українська металургія та хімічне виробництво. Колись ці підприємства обслуговували потреби всього СРСР. Після розпаду країни підприємство перейшло до власності приватної форми, та змінивши керуючі органи, методи управління не помінялися, внаслідок чого, виникли передумови для домінування цього підприємства на певному ринку.[4]

На сьогоднішній день на український ринок економіки також впливає відсутність конкурентної свідомості органів державної влади та інших суб'єктів господарської діяльності, що є значною загрозою для конкурентоспроможності держави в цілому, а в результаті чого відбувається поширення явища монополізації у сфері економіки країни.

Висновок. Державницько-адміністративний монополізм та олігархічний капіталізм, що базуються на принципі монопольного становища на сьогодні є реальною загрозою для конкурентоздатності економіки України. Найбільшим негативним чинником цієї форми розвитку країни є стрімке скорочення конкурентних можливостей для більшості галузей країни, а в кінцевому результаті і для країни в цілому.

Якщо втрата конкурентоздатності української економіки буде відбуватись такими темпами, то Україна з гравця на міжнародних ринках, перетвориться на ринок збуту для іноземних товарів та країну монопольного становища.

Крім монополій державної форми власності, які побудовані завдяки адміністративному державному ресурсу, за принципом монопольних ніш, в останні роки, на жаль в Україні стрімким ходом будується олігархічно-монополістичний капіталізм, який завдяки своїй близькості до влади створює монопольні вертикально інтегровані структури, які забирають майбутнє у цілого пласту конкурентоздатної української економіки та в цілому призводять до втрати Україною конкурентоздатності.

На ринку економіки також виникає необхідність доопрацювання законодавства, яке регулює діяльність великих монополістичних структур, з метою досягнення реальної демонополізації економіки, а не створення видимості цього процесу.

Тому якісні зміни, і насамперед законодавчі, дуже потрібні. І ми сподіваємося, що їх впровадять найближчим часом.

Список використаних джерел:

1. Про приватизацію державного і комунального майна: Закон України від 18.01.2018 р. №2269-VIII. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19>
2. Про захист економічної конкуренції: Закон України від 06.10.2021 р. №1630-IX. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14>
3. Холдінги — стан на кінець 90-х//Доповідь України на Міжнародній конференції у Брюсселі.— 1999.
4. Рябченко О.В. (2019) Приватизація у промисловому секторі економіки України. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, (23), 133-136. Вилучено з: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/>